

=Debreczen. 1901. 106. 1-2.1.

A nánási puskaporos raktár. *)

A „Debreczen“ tárczája.

1813-ik évet irták. Sok jó nánási hajdu-vitéz vére áztatta Európa különböző csataterreit, melyeken a napoleoni háboruk egy-egy jelenete játszódott le. Ne higgyük azonban, hogy béke után sóvárgott volna a hajdu. A háborút tartotta igazi szabadságnak, amikor a csatáról-csatára győzelemről-győzelemre menve, bebizonyíthatta, hogy megérdemli a Boeckay zászlóját.

Azonban semmi sem tart örökké. A háboruban is vége szakadt néha néha, hogy az uralkodók némi erőt gyűjtsenek a küzdelem folytatásához. Ezen pihenés alatt is ki- jutott a nánási hajduknak. A háboruk alatt katonát adott a császárnak, a béke után meg tartotta a császár katonáját. Bekvartelyozták hozzá a katonát. Még ha magyar katona lett volna, csak hagyján! De biz ezek az elszállásolt katonák vasasok voltak. Amint az elszállásolás megtörtént attól a pillanattól a vasas volt az ur a háznál. A

*) A Magyar Szóból vették át Barcsa János nánási tanárnak ezen a régi hajdu-világból merített közleményét, mely a hajduk alapörkölcseit illetőleg téves. A hajdu sem vérével, sem pénzével nem adózott soha szívesen a németnek. Fizette az adót, mert ezek válták, adott katonát, mert kötéllal is megfogták. Egyáltalában a németnek soha, de soha nem volt különös becsülete a Boeckai hajdú előtt. Ellenkezőleg. Szabad Hajdu.

katona halt benn a házban, a gazda családjával együtt hálhatott kiint a szabad ég alatt. E mellett naponta kipalétázták, hogy ki adja azon a napon a katonának az étel- met. Szóval a nánási hajdu bőven fizette a véradón kívül pénz és termény adót is. A hajdu fizette mindenikét türelmesen, mert büszke volt rá, hogy ő a Boeckay hajduja, aki mindig kitüntette magát a trón iránti hűséggel.

A vasaskapitány azonban miádig bosszantotta a „czibilőhadnagyot“, már tudni- illik városi főhadnagyot. Legtöbbször összekülömbözött a város gárdájával, mert ez rendesen nem adta ki a katonaság illetmé- nyét úgy, a mint a kapitány szerette vol- na. Ilyenkor a kapitány a kardjával meg az öklével is érvelt. Megtörtént több ízben, hogy a város gárdáját (talán „gazdája“? Szerk.) „nemesi jussának örökös meggyalá- zásáva“ pofonütötte. Miskor meg egy vasas- sal a helyszínen „lekapatta“ a város gárdá- ját és „rajta 25-öt“ veretni bátorkodott. A nemes városi tanácsot ez nagyon felingerli. A nemes városi juss porbatiprásáért elég- tételt kell szerezni. Felterjesztik a sérelmet annak rendje módja szerint a kerületre, a kerület meg felterjeszti a helytartótanács- hoz, vagy a kassai kamarához. A vége a dolognak mégis az, hogy a kapitányt meg- dorgálják ugyan, de a mi megtörtént az már megtörtént, a város gárdája már megkapta huszonötöt.

A német ólak miatt is sok a baj. A város nem akarja javíttatni a katonalovak istállóját, jó az a „nimetnek“, elég volt azt egyszer is felépíteni. Történt, hogy egy vasas kapitánynak a lova megdöglött, mert a kapitány jelentése szerint, a rossz hidlás miatt a ló dereka eltört. A kapitány tehát a városn követeli a ló árát. A városi ta- nács azonban kimondja határozatilag, hogy „mivel még ilyen eset nem történt, a ta- nács nem fizet.

Há a vasasoknak valami épület kel- lene, akkor ezt mondják rá, hogy hely nincs, pénz meg kevesebb van. 1813-ban történt, hogy Nánáson valami okból puska- port halmoztak fel a katonák. De hova tegyék ezt a veszedelmes anyagot? Abban egyet- értett a városi tanácssal a vasaskapitány, hogy benn avárosban elhelyezni veszedel- mes lesz. De hát a városn kívül meg építeni kellene, arra sok pénz volna szük- séges, ezért egyszerűen nem építenek és kimondják határozatilag, hogy a „nemes városi tanács nem látja szükségét annak, hogy Nánáson puskaporraktár állíttassék fel. A ravasz vasaskapitány most engedéke- nyebb kezd lenni. Bejelenti a tanácsnak, hogy a puskaapor néhány nap alatt megér- kezik, ő nem kívánja, hogy a város külön helyet építsen annak. Elhelyezi ő a puska- port valamelyik házhoz is, mindössze csak jó száraz lakást kell kiválasztani, ő tehát nem tehet arról, ha ezen célra valamelyik

szenátor Uram, vagy a főhadnagy ur háza lesz alkalmas.

De már ezen „megnyugtató” nem nyugtatta meg sem a főhadnagy urat, sem a tanácsnokokat. Még az a vasas felrobbantja egyszer őket. Ezen segíteni kell valahogy. Tehát valami okosat kell küldeni. Kimondja tehát a tanács, hogy belátja egy puskaporos raktár felállításának szükségességét, tehát egy ilyen raktár felállítása határozatilag kimondatik. A végzés tehát rendben van.

De a vasaskapitány rögtön felfedezi a nemes tanács ravaszágát. A nemestanács ugyanis elhatározta, hogy épít puskaporos raktárt, de hogy hol és mikor, továbbá, hogy hol veszik rá a pénzt, arról a határozat bőlesen hallgat. A vasas kapitány észreveszi a ravaszágot. Most még nagyobb engedékenységgel lepi meg a tanácsot. Tudomására hozza a tanácsnak, hogy ő egyáltalában nem akar újabb terhet róni a sok adótól sújtott népre, ő a veleszületett jóindulattól ösztönözve, a nemes városi tanácsot felmenti a további tervezetésektől és költségektől, kijelenti, hogy talált már ő egy olyan helyiséget puskaporos raktárnak, melyet úgy sem használnak semmire.

Nekigömbölyödik a nemes tanács arca ezek hallatára, mindössze még arra kíván-

csiak, hogy melyik az az alkalmas helyiség. Az is megvan írva a kapitány levelében. A kapitány ugyanis a puskaporos raktárnak a templom kerítésében levő erődítésszerű „kazamatákat” szemelte ki.

De már erre a gömbölyű arcok egyszerre kérdőjelekké váltak.

— Mit! — mondta egy szenátor — azt csak nem tűrjük, hogy szép kálvinista templomunkat a kazamatákkal együtt a levegőbe röpitse az a vasasnimet!

— Nem, nem tűrjük! — zugja rá az egész tanács.

— Indítványozom, — mondja a városi főhadnagy, — hogy a város majoros kertjében építsünk egy puskaporos raktárt.

— Helyes, helyes! — zúgták mindnyájan — csak fel ne robbantsa a templomunkat az a nimet!

— Én még csak azt indítványozom — mondta egy szenátor — hogy a városi gazda ur még holnap hozzáfogjon az építéshez, míg a nimet fel nem robbantja a templomunkat!

— Helyes! — kiáltják erre is egyhangulag.

Igy épült Nánáson 1813-ban a város majoros kertjében a puskaporos raktár.

Barcsa János.